

EL CONQUERIDOR I LES NOSTRES ILLES

per A. C.

Enguany es commemora el VII Centenari de la mort del magnànim i heroic Jaume I el Conqueridor, rei d'Aragó i de Catalunya. La història, amb justícia, l'anomena el Conqueridor perquè va conquerir Mallorca i València i altres terres en poder dels musulmans. Nosaltres, la gent de les Pitiüses, també sabem i reconeixem que va ésser Jaume I el qui va donar l'impuls decisiu per a conquerir aquestes illes. Ell va confiar aquesta empresa als magnats catalans; va acceptar, lloar i agrair l'ofertament dels magnats.

El rei havia d'atendre al deslliurament total de l'illa de Mallorca i a deixar la conquesta perfectament

organitzada i ferma. A més, havia decidit la conquesta de València i de les terres d'aquest regne sarraí; "empresa difícil i llarga", com diu Marià Nonell.

De cor desitjava En Jaume I l'alliberament ràpid de les nostres illes; hi pensava molt. J. Llampayas, en la biografia del rei, després de recordar la tarda de setembre de 1232, en què a Alcanyís, En Blasco d'Alagó i N'Hug de Forcalquer proposaren a En Jaume la conquesta de València, escriu: "En la solana señorial, pensando en las islas de Ibiza y Formentera, todavía en poder de los moros, y doliéndose de la incuria de D. Nuño, al que las había prometido en feudo si efectuaba su conquista, miraba hacia el sur con ojos de gavilán hambriento".

El 29 de setembre de 1231, segons A. Santamaría —en octubre segons I. Macabich—, a Lleida, l'infant Pere de Portugal y Nunó Sanç, comte de Rosselló, es comprometen amb el rei a conquerir les illes d'Eivissa i Formentera, dins el termini de dos anys. No arribaren a emprendre la convinguda conquesta. I llavors, el 6 de desembre de 1234, a Lleida, el rei otorgà a Guillem de Montgrí la permissió d'alliberar les nostres illes dels sarraïns. Per dur a terme l'empresa, tenia de temps fins el dia 29 de setembre de l'any següent. Per conveni signat a Tarrago-

na el 12 d'abril de 1235, s'agregaren a Guillem de Montgrí com a companys de l'empresa, l'infant Pere de Portugal i En Nunó Sanç.

Feliçment es realitzà la conquesta de les nostres illes. "Algún tiempo después —escribe A. Santamaría—, el 9 de enero de 1236, reunidos en Colliure los tres porcioneros, otorgaron a los ibicencos la Carta de Franquicias, documento fundacional del régimen de gobierno, inspirada punto por punto, casi textualmente, en los progresivos privilegios concedidos por el rei Jaume I a Mallorca el 1 de Marzo de 1230, que la Carta de Ibiza transcribe casi a la letra".

En la Carta de "Franquesa" resplendeix l'esperit obert, democràtic i tolerant; i les excel·lents dots del rei En Jaume I. Antoni Pons en la *Historia de Mallorca*, resumeix així les directrius de l'esmentada Carta: "Es favorecida la pequeña propiedad; se quitaban las trabas que impedían o estorbaban la libre expansión comercial y de los negocios; abolidos los derechos improcedentes y las costumbres disconformes con la razón; fomentaba la tolerancia con los judíos y los sarracenos y su amistad con los que eran dignos de ella por algún mérito; separados el poder civil del eclesiástico".

El Conqueridor va morir, segons el *Cronicón Mayoricense*, el 6 d'agost de 1276; però pareix que la

data exacta és el 27 de juliol de l'esmentat any. Les seues despulles reposen a l'església del monestir de Poblet.

L'egrègia poetessa M.ª Antonia Salvà evoca en emotius versos, l'esvelta figura de Jaume I i les seues glorioses gestes:

Sommi d'infantesa pura,
dins una alba de claror,
ja hi veia, antany, la figura
d'En Jaume el Conqueridor.

Vestit de lluentes malles,
alat dragó a son capell,
el llampec de les batalles
¡com me semblava de bell!

Ja el veia en ses grans empreses
valerós com un gegant,
retent sempre fortaleeses,
nous reialmes ajuntant.

Ja embarcat amb la host valenta
per atènyer l'ideal,
quan amb pregària ferventa
afrontava el temporal.

I el veia ric d'heroisme,
sempre altiu i generós.
Ell, espant de la morisma!
Ell, alt, ben plantat i ros!

